

הכנסת השמונה-עשרה

הצעת חוק של חברי הכנסת
זאב בילסקי
יריב לוין
יעקב אדרי
אריה אלדד
זבולון אורלב
גדעון עזרא

2766/18/פ

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (עיריות איתנות), התשע"א–2010

1. תיקון סעיף 188 .1 בפקודת העיריות¹ (להלן – הפקודה), בסעיף 188, אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:
"ה) על אף האמור בסעיף זה, מכירת מקרקעין, החלפתם או משכונם על ידי עיריה איתנה אינם טעונים אישורו של השר; אישור מועצת עיריה איתנה לפעולה כאמור יובא לידיעת השר בתוך 90 יום מעת שניתן."
בסעיף 196 לפקודה, האמור בו יסומן "א)" ואחריו יבוא:
"ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), חוזה של עיריה איתנה למתן זיכיון או מונופולין אינו טעון אישור השר; אישור מועצת עיריה איתנה לפעולה כאמור יובא לידיעת השר בתוך 30 יום מעת שניתן."
2. תיקון סעיף 196 .2
3. הוספת סימן ד' אחרי סעיף 232 לפקודה יבוא:
בפרק אחד עשר

"סימן ד': עיריה איתנה

הכרזה על עיריה 232.א. (א) בחוק זה –
איתנה

"אשראי", "גירעון מצטבר מיוחד", "שיעור גירעון מצטבר מיוחד" – כהגדרתם בסעיף 44 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה–1985;²

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.
² ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

"גירעון מצטבר", "גירעון שוטף", "הדוח המבוקר", "שיעור גביה", "שיעור גירעון מצטבר", "שיעור גירעון שוטף", "תכנית הבראה" – כהגדרתם בסעיף 140ג;

"הלוואת שעה" – כמשמעותה בסעיף 202;

"עיריה איתנה" – עיריה שהוכרזה לפי הוראות סעיף זה.

(ב) השר יכריז על עיריה כעיריה איתנה אם התקיימו בה כל אלה:

(1) שיעור הגירעון המצטבר המיוחד של העיריה, כפי שהופיע בדוח המבוקר, הוא 15% או פחות;

(2) היחס שבין ההכנסות העצמיות של העיריה לבין כלל הכנסותיה המפורטות בדוח השנתי המבוקר האחרון, למעט הכנסות כאמור לכיסוי הגרעון המצטבר, עולה על שישים וחמישה אחוזים;

(3) יתרת האשראי שקיבלה העיריה, כפי שהופיעה בדוח המבוקר, היא 65% או פחות משיעור הכנסות העיריה בתקציב השוטף, למעט הכנסות כאמור לכיסוי הגירעון המצטבר של העיריה המפורטות באותו דוח;

(4) יתרת האשראי שקיבלה העיריה, למעט הלוואת שעה שמועד פירעונה חל בתוך תקופה שאינה עולה על שנה, כפי שהופיעה בדוח המבוקר, היא 15% או פחות משיעור הכנסות העיריה בתקציב השוטף, למעט הכנסות כאמור לכיסוי הגירעון המצטבר של העיריה המפורטות באותו דוח;

(5) העיריה אינה זכאית למענק סיוע ממשרד הפנים ובשלוש השנים שקדמו לשנת התקציב לא צברה העיריה גרעון שוטף;

(ג) תוקפה של ההכרזה לפי סעיף קטן (ב) יהא מיום 1 בינואר שלאחר מועד ההכרזה.

תקציב עיריה איתנה
232ב. הוראות סעיף 206 יחולו על עיריה איתנה בשינויים אלה:

(1) בסעיף קטן (ג), במקום האמור בו יקראו "תקציב עיריה איתנה, לרבות תקציב בלתי רגיל כמשמעותו בסעיף 213א, אינו טעון אישורו של השר, ואולם תקציב כאמור יובא לידיעתו של השר בתוך שלושים ימים מיום שאישרה אותו המועצה."

(2) בסעיף קטן (ה), במקום "או השר לא אישרו" יקראו "לא אישרה", ובמקום "שאישר השר" יקראו "שאישרה המועצה".

מחיקת סכומים באישור המועצה
232ג. על אף האמור בסעיף 338, מחיקת סכום כאמור באותו סעיף המגיע לעיריה איתנה אינה טעונה אישור הממונה, והיא תובא לאישור המועצה; אישרה המועצה מחיקה כאמור, יובא האישור לידיעתו של הממונה בתוך שלושים ימים מיום שניתן.

תיקון חוק הסדרים 4. בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992³ –
במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב)

(1) אחרי סעיף 9ב יבוא:

³ ס"ח התשנ"ג, עמ' 10.

19.ג. על רשות מקומית שהוכרזה כעירייה איתנה לפי פקודת העיריות או פקודת המועצות המקומיות (להלן – עירייה איתנה) יחולו הוראות סעיף 9 לחוק זה, בשינויים הבאים:

(1) מועצת עירייה איתנה רשאית להטיל ארנונה שלא בהתאם לכללים שייקבעו בתקנות לפי סעיפים 8(ב) ו-9(א); החלטת המועצה לעשות כן תובא לידיעתו של השר בתוך 30 יום מעת שנתקבלה; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מחובת עירייה איתנה ליידע כל מחזיק בנכס שבשלו שבכוונתה להטיל ארנונה שלא בהתאם לכללים, כאמור בסעיף 9(ב)(2), בשינויים המחויבים;

(2) מועצת עירייה איתנה רשאית לקבוע, לגבי שנת כספים מסוימת, כללים מיוחדים לעדכון סכומי הארנונה הכללית וכן לעדכון הסכומים המזעריים והסכומים המרביים לארנונה כללית שתחול בתחומה באותה שנה; כללים כאמור ייקבעו לא יאוחר מיום 31 באוקטובר של שנת הכספים הקודמת לשנה שלגביה הם נקבעים; החלטת המועצה לגבי כללים כאמור תובא לידיעתו של השר בתוך 30 ימים מעת שנתקבלה.

(2) אחרי סעיף 12 יבוא:

12.א. על עירייה איתנה יחולו הוראות סעיף 12 לחוק, בעירייה איתנה בשינויים הבאים:

(1) מועצת עירייה איתנה תקבע בכל שנת כספים את שיעור ההנחה המרבי שיינתן למי שישלם לה ארנונה כללית בתשלום אחד בתוך החודש הראשון של תחילת שנת הכספים;

(2) מועצת עיריה איתנה תקבע לעצמה, בכל שנת כספים או דרך כלל, תנאים וכללים למתן הנחות בתשלומי הארנונה הכללית בתחומה; כללים כאמור ייקבעו לא יאוחר מיום 31 באוקטובר של שנת הכספים הקודמת לשנה שלגביה הם נקבעים; עיריה איתנה לא תפחית תשלומי ארנונה כללית אלא על פי אותם תנאים וכללים שאושרו במועצתה;

(3) החלטות מועצת עיריה איתנה על פי סעיף זה יובאו לידיעת השר בתוך 30 יום מעת שנתקבלו.

תיקון פקודת המועצות המקומיות 5. בפקודת המועצות המקומיות⁴, בסעיף 34, אחרי "סימן ב" יבוא "וסימן ד".

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת החוק נועדה להבדיל בין רשויות מקומיות איתנות המאופיינות בניהול יעיל ותקין לבין רשויות מקומיות אשר לא מתקיימים בהן מאפיינים אלה. רשויות מקומיות שיוכרוזו כאיתנות יזכו, על פי המוצע, בהקלות מסוימות בכל הנוגע לתלותן בשלטון המרכזי, כדי להגביר את ביזור הסמכויות בין השלטון המרכזי ובין השלטון המקומי ולעודד ניהול הרשויות המקומיות על פי כללי מינהל תקין. מוצע לקבוע כי שר הפנים (להלן – השר) יכריז על עיריה כעיריה איתנה אם מתקיימים בה תנאים מסוימים, כמפורט בסעיף 232א(ב) המוצע. מוצע גם לקבוע תנאים להכרזה שעניינם מינהל תקין, כמפורט בתוספת השישית המוצעת. מוצע כי תקציביהן של עיריות איתנות לא יהיו טעונים אישור השר, ואולם התקציב יובא לידיעתו בתוך שלושים ימים מיום שאישרה אותו מועצת הרשות המקומית (להלן – המועצה) (סעיף 232ב(1) המוצע).

לפי סעיף 206(ה) לפקודת העיריות, עיריה שהשר לא אישר את הצעת התקציב שלה רשאית להוציא בכל חודש סכום השווה לחלק השנים-עשר מן התקציב השנתי הקודם, בתוספת סכום שאישר השר. לעומת זאת, מוצע לקבוע כי עיריה איתנה שהצעת התקציב שלה לא אושרה בתחילת שנת הכספים, תהא רשאית להוציא סכומים כאמור וללא צורך באישור השר.

לעניין מחיקת חובות של סכומים המגיעים לעיריה בשל ארנונה או מסיבה אחרת, מוצע לקבוע כי עיריה איתנה תהא רשאית לוותר על הסכום באישור המועצה ללא אישור הממונה על המחוז. אישור המועצה כאמור יובא לידיעתו של הממונה בתוך שלושים ימים מיום שניתן (סעיף 232ג המוצע).

לעניין רמת הפיקוח שמפעילים משרדי הפנים והאוצר על הרשויות המקומיות בכל הקשור להטלת ארנונה וקביעת הנחות בארנונה שלא בהתאם לכללים המותקנים על ידם היא הדוקה ביותר. שיקולים

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

מקרו-כלכליים והחובה לפעול על פי אמות מידה של השלטון המרכזי מעקרים, לעיתים קרובות, את יכולתם של השרים לבחון את הצורך בחריגה מהכללים באספקלריה של שיקולי הרשות המקומית. מוצע לאזן בין אינטרסים נוגדים אלה על ידי מתן עצמאות לעיריה איתנה, לעומת הותרת הפיקוח ההדוק על רשות מקומית שאינה איתנה.

לעניין מכירת מקרקעין, החלפתם או משכונם על ידי עיריה איתנה, וכן לעניין חוזה של עיריה איתנה למתן זיכיון או מונופולין, מוצע לקבוע כי פעולות אלו לא יהיו טעונות אישור השר, אלא יובאו לידיעתו בתוך זמן קצוב ממועד החלטת מועצת העיריה.

מוצע כי ההסדר האמור יחול גם על מועצות מקומיות.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חבר הכנסת דוד טל (פ/17/825, והונחה לקריאה ראשונה כ/259).

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חבר הכנסת זאב בילסקי (פ/18/1367).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ו' בטבת התשע"א – 13.12.10